

EDUSKUNNAN VASTAUS 239/2010 vp

Hallituksen esitys laiksi kotoutumisen edistämistä ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä laiksi kotoutumisen edistämisestä ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (HE 185/2010 vp).

Valiokuntakäsittely

Hallintovaliokunta on antanut asiasta mietinnön (HaVM 26/2010 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lausumat:

1. Eduskunta edellyttää hallituksen antavan eduskunnalle vaalikausittain ulkomalais-, maahanmuutto- ja kotouttamispolitiikasta ja sen toimivuudesta selonteon, jossa muun ohella verrataan Suomen maahanmuuttoa koskevia säännöksiä, käytäntöjä ja taloudellisia etuuksia muihin EU-maihin muun muassa sen arvioimiseksi, muodostavatko Suomen säännökset, käytännöt tai taloudelliset etuudet vetovoimatekijöitä turvapaikan hakemiselle tai humanitaariselle maahanmuutolle.
2. Eduskunta edellyttää hallituksen huolehtivan turvapaikkamenettelyn nopeutta-

misesta käsittelyaikaisten lyhentämiseksi olennaisesti ja pysyvästi.

3. Eduskunta edellyttää, että hallitus varaa valtion talousarvioesityksiin riittävän rahoituksen kotoutumisen edistämistä annettavan lain tehokkaaseen ja kattavaan toimeenpanoon kuntakorvausten korottaminen mukaan lukien.

4. Eduskunta edellyttää hallituksen antavan vuoden 2011 loppuun mennessä hallintovaliokunnalle selvityksen, jossa arvioidaan

1) asetetaanko kotoutumisen edistämistä annettavassa laissa tarkoitetun perustietoaineiston omaksuminen Suomen kansalaisuuden saamisen edellytykseksi hakijoille tehtävässä testissä,

2) voidaanko kotoutumistukea maksaa maahanmuuttajille kieli- ja muiden opintojen edistymisen perusteella ja

3) onko syytä ohjata maahanmuuttajien kotoutumisen alkuvaiheen koulutusta nykyistä suuremmassa määrin ja pitkäjänteisemmin kansalais-, työväen- ja kansanopistojen tehtäväksi.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

kotoutumisen edistämisestä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on tukea ja edistää kotoutumista ja maahanmuuttajan mahdollisuutta osallistua aktiivisesti suomalaisen yhteiskunnan toimintaan. Lisäksi lain tarkoituksena on edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien kesken.

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan henkilöön, jolla on ulkomaalaislaissa (301/2004) tarkoitettu voimassa oleva oleskelulupa Suomessa. Lakia sovelletaan myös henkilöön, jonka oleskeluoikeus on rekisteröity tai jolle on myönnetty oleskelukortti ulkomaalaislain mukaisesti.

Tämän lain 5 luvun säännöksiä kuntaan osoittamisesta ja 6 luvun 45—49 §:n säännöksiä kustannusten korvaamisesta sovelletaan henkilöön:

1) joka saa ulkomaalaislaissa tarkoitettua kansainvälistä suojelua;

2) jolle on hänen haettuaan kansainvälistä suojelua myönnetty oleskelulupa ulkomaalaislain 51, 52 tai 89 §:n perusteella;

3) joka on otettu Suomeen erityisellä humanitaarisella perusteella tai kansainvälisten velvoitteiden täyttämiseksi ulkomaalaislain 93 §:n perusteella; ja

4) jolle on myönnetty jatkuva oleskelulupa ulkomaalaislain 52 a §:n 2 momentin tai 54 §:n 5 momentin perusteella.

Tämän lain 5 luvun ja 6 luvun 45—49 §:n säännöksiä sovelletaan lisäksi 2 momentissa tarkoitettun henkilön perheenjäsenen tai muuhun omaiseen, jos tällä on ollut perheside 2 momentissa tarkoitettuun henkilöön ennen tämän Suomeen tuloa.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *kotoutumisella* maahanmuuttajan ja yhteiskunnan vuorovaikutteista kehitystä, jonka tavoitteena on antaa maahanmuuttajalle yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja samalla kun tuetaan hänen mahdollisuutensa oman kielen ja kulttuurin ylläpitämiseen;

2) *kotouttamisella* kotoutumisen monialaista edistämistä ja tukemista viranomaisten ja muiden tahojen toimenpiteillä ja palveluilla;

3) *maahanmuuttajalla* Suomeen muuttanutta henkilöä, joka oleskelee maassa muuta kuin matkailua tai siihen verrattavaa lyhytaikaista oleskelua varten myönnetyllä luvalla tai jonka oleskeluoikeus on rekisteröity taikka jolle on myönnetty oleskelukortti;

4) *sosiaalisella vahvistamisella* maahanmuuttajalle suunnattuja toimenpiteitä hänen elämäntaitojensa parantamiseksi ja syrjäytymisensä ehkäisemiseksi;

5) *monialaisella yhteistyöllä* eri toimialojen viranomaisten ja muiden tahojen yhteistyötä;

6) *erityisiä toimenpiteitä tarvitsevalle* maahanmuuttajaa, joka tarvitsee tehostettuja kotouttamistoimenpiteitä erityisesti sairauden, vamman tai muun syyn vuoksi alentuneen toimintakyvyn, iän, perhetilanteen, luku- ja kirjoitustaidottomuuden tai muun vastaavan syyn perusteella.

4 §

Lain soveltaminen lapseen

Sovellettaessa tätä lakia alle 18-vuotiaaseen, on kiinnitettävä erityistä huomiota lapsen etuun ja hänen kehitykseensä. Lapsen etua arvioitaessa on otettava huomioon, mitä siitä lastensuojelulain (417/2007) 4 §:ssä säädetään.

Tässä laissa säädettyjä toimenpiteitä ja palveluja toteutettaessa on selvitettävä lapsen toivomukset ja mielipide sekä otettava ne huomioon lapsen iän ja kehitystason edellyttämällä tavalla. Kaksitoista vuotta täyttäneelle lapselle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi hallintolain (434/2003) 34 §:n mukaisesti häntä itseään koskevassa asiassa. Lapsen mielipiteen selvittämisen ja kuulemisen tulee tapahtua hänen ymmärtämällään kielellä.

Lapsen mielipide voidaan jättää selvittämättä vain, jos selvittäminen vaarantaisi lapsen terveyttä tai kehitystä tai jos se on muutoin ilmeisen tarpeetonta.

5 §

Tulkitseminen ja kääntäminen

Viranomaisen on huolehdittava asian tulkitsemisesta tai kääntämisestä, jos maahanmuuttaja ei osaa kielilain (423/2003) mukaan viranomaisessa käytettävää suomen tai ruotsin kieltä taikka hän ei vammaisuutensa tai sairautensa vuoksi voi tulla ymmärretyksi tässä laissa tarkoitetussa asiassa, joka voi tulla vireille viranomaisen aloitteesta. Viranomainen huolehtii mahdollisuuksien mukaan tulkitsemisesta ja kääntämisestä myös muussa maahanmuuttajan oikeuksia ja velvollisuuksia koskevassa asiassa.

Asia voidaan tulkita tai kääntää sellaiselle kielelle, jota maahanmuuttajan voidaan todeta asian laatuun nähden riittävästi ymmärtävän.

Viranomaisen velvollisuus huolehtia tulkitsemisesta ja kääntämisestä ei koske aineistoa, joka ei vaikuta asian käsittelyyn.

2 luku

Maahanmuuttajan kotoutumista edistävät toimenpiteet

6 §

Kotoutumista edistävien toimenpiteiden järjestäminen

Kotoutumista edistäviä toimenpiteitä ja palveluja järjestetään osana kunnallisia peruspalveluja ja työ- ja elinkeinohallinnon palveluja sekä muina kotoutumista edistävinä toimenpiteinä.

7 §

Perustieto suomalaisesta yhteiskunnasta

Maahanmuuttajalle annetaan tietoa hänen oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan suomalaisessa työelämässä ja yhteiskunnassa. Lisäksi maahanmuuttajalle annetaan tietoa palvelujärjestelmästä ja tämän luvun mukaisista kotoutumista edistävistä toimenpiteistä.

Perustietoaineisto annetaan kaikille Suomeen muuttaville oleskelulupapäätöksen tiedoksianton, oleskeluoikeuden rekisteröinnin, oleskelukortin myöntämisen tai kotikunta- ja väestötietojen rekisteröinnin yhteydessä.

Kukin tätä lakia soveltava viranomainen vastaa osaltaan perustietoaineiston sisällön tuottamisesta ja ajan tasalla pitämisestä. Sisäasiainministeriö vastaa perustietoaineiston yhteensovittamisesta, kääntämisestä ja jakelusta.

8 §

Ohjaus ja neuvonta

Kunnan, työ- ja elinkeinotoimiston sekä muiden viranomaisten on annettava maahanmuuttajalle asianmukaista ohjausta ja neuvontaa kotoutumista edistävistä toimenpiteistä ja palveluista sekä työelämästä.

9 §

Alkukartoitus

Alkukartoituksessa arvioidaan alustavasti maahanmuuttajan työllistymis-, opiskelu- ja muut kotoutumisvalmiudet sekä kielikoulutuksen ja muiden kotoutumista edistävien toimenpiteiden ja palvelujen tarpeet. Alkukartoituksessa selvitetään tätä tarkoitusta varten tarvittavassa laajuudessa maahanmuuttajan aikaisempi koulutus, työhistoria, kielitaito sekä tarvittaessa muut työllistymiseen ja kotoutumiseen vaikuttavat seikat.

Alkukartoituksesta ja sen järjestämisestä säädetään tarvittaessa tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

10 §

Alkukartoituksen järjestäminen

Työ- ja elinkeinotoimisto käynnistää alkukartoituksen maahanmuuttajalle, joka on työtön ja rekisteröity työnhakijaksi työ- ja elinkeinotoimistoon julkisesta työvoimapalvelusta annetussa laissa (1295/2002) säädetyllä tavalla. Kunta käynnistää alkukartoituksen maahanmuuttajalle, joka saa muuten kuin tilapäisesti toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) mukaista toimeentulotukea. Työ- ja elinkeinotoimisto tai kunta voi käynnistää alkukartoituksen myös sitä pyytäneelle muulle maahanmuuttajalle, jos tämän arvioidaan sitä tarvitsevan. Alkukartoitus käynnistetään kahden kuukauden kuluessa asiakkuuden alkamisesta tai alkukartoitusta koskevasta pyynnöstä.

Työ- ja elinkeinotoimisto tai kunta, joka on järjestänyt alkukartoituksen, ohjaa maahanmuuttajan tarvittaessa saamaan muun viranomaisen tai palvelujen järjestäjän palveluita. Ohjaamisessa on tehtävä yhteistyötä palvelujen järjestäjän kanssa.

Alkukartoituksen perusteella työ- ja elinkeinotoimisto tai kunta arvioi, tarvitseeko maahanmuuttaja 11 §:ssä tarkoitetun kotoutumissuunnitelman. Kotoutumissuunnitelman tarvetta arvioitaessa kiinnitetään huomiota siihen, tar-

vitseeko maahanmuuttaja kotoutumiskoulutusta, omaehtoista opiskelua tai muita tässä luvussa tarkoitettuja toimenpiteitä kotoutumisensa tueksi.

11 §

Kotoutumissuunnitelma

Kotoutumissuunnitelma on maahanmuuttajan yksilöllinen suunnitelma niistä toimenpiteistä ja palveluista, joiden tarkoituksena on tukea maahanmuuttajan mahdollisuuksia hankkia riittävä suomen tai ruotsin kielen taito sekä muita yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja sekä edistää hänen mahdollisuuksiaan osallistua yhdenvertaisena jäsenenä yhteiskunnan toimintaan.

Suomen tai ruotsin kielen opiskelun lisäksi kotoutumissuunnitelmassa voidaan sopia maahanmuuttajan oman äidinkielen opetuksesta, yhteiskuntaan perehdyttävästä opetuksesta, luku- ja kirjoitustaidon sekä perusopetusta täydentävästä opetuksesta, kotoutumiskoulutuksesta ja muista kotoutumista yksilöllisesti edistävästä toimenpiteistä.

12 §

Oikeus kotoutumissuunnitelmaan ja kotoutumissuunnitelman kesto

Maahanmuuttajalla on oikeus kotoutumissuunnitelmaan, jos hän on työtön ja rekisteröity työnhakijaksi työ- ja elinkeinotoimistoon julkisesta työvoimapalvelusta annetussa laissa säädetyllä tavalla tai jos hän saa muuten kuin tilapäisesti toimeentulotuesta annetun lain mukaista toimeentulotukea. Kotoutumissuunnitelma voidaan laatia myös muulle maahanmuuttajalle, jos hänen arvioidaan alkukartoituksen perusteella tarvitsevan suunnitelmaa kotoutumisen edistämiseksi.

Ensimmäinen kotoutumissuunnitelma on laadittava viimeistään kolmen vuoden kuluttua ensimmäisen oleskeluluvan tai oleskelukortin myöntämisestä taikka oleskeluoikeuden rekis-

teröimisestä. Ensimmäinen kotoutumissuunnitelma laaditaan enintään yhden vuoden ajaksi.

Maahanmuuttajan kotoutumissuunnitelman kesto määräytyy yksilöllisesti hänen omien tavoitteidensa, työ- ja koulutushistoriansa sekä hänelle suunniteltujen ja tarjottujen toimenpiteiden perusteella. Kotoutumissuunnitelmaan oikeuttava enimmäisaika on kuitenkin kolme vuotta ensimmäisen kotoutumissuunnitelman allekirjoittamisesta.

Edellä 3 momentissa tarkoitettua aikaa voidaan pidentää enintään kahdella vuodella, jos se on perusteltua sen vuoksi, että maahanmuuttaja tarvitsee kotoutuakseen erityisiä toimenpiteitä. Jos kotoutumissuunnitelmaa ei ole tilapäisesti voitu toteuttaa vamman, sairauden, äitiys-, isyys- tai vanhempainvapaan vuoksi tai muusta näihin verrattavasta syystä, kotoutumissuunnitelmaan oikeuttavaa enimmäisaikaa voidaan pidentää vastaavasti.

13 §

Kotoutumissuunnitelman laatiminen

Kunta ja työ- ja elinkeinotoimisto laativat kotoutumissuunnitelman yhdessä maahanmuuttajan kanssa. Perustellusta syystä kunta ja maahanmuuttaja tai työ- ja elinkeinotoimisto ja maahanmuuttaja voivat kuitenkin laatia kotoutumissuunnitelman keskenään.

Kunta tai työ- ja elinkeinotoimisto käynnistää alkukartoituksen perusteella kotoutumissuunnitelman laatimisen viimeistään kahden viikon kuluttua siitä, kun maahanmuuttajalle on tehty alkukartoitus.

Kotoutumissuunnitelmaa laadittaessa otetaan huomioon maahanmuuttajan omat kotoutumista edistävät tavoitteet. Kotoutumissuunnitelma ja maahanmuuttajalle laaditut muut asiaan liittyvät suunnitelmat on sovittava yhteen. Kotoutumissuunnitelman mukaiset toimenpiteet toteutetaan tarvittaessa monialaisena yhteistyönä.

14 §

Kotoutumissuunnitelman laativan viranomaisen tehtävät

Työ- ja elinkeinotoimisto sopii kotoutumissuunnitelmassa maahanmuuttajan kanssa koulutuksesta, työnhausta ja sen tavoitteista sekä työnhakua tukevista ja työllistymistä edistävästä toimenpiteistä ja palveluista.

Kunta sopii kotoutumissuunnitelmassa maahanmuuttajan kanssa kotoutumista ja työllistymistä edistävästä kunnan palveluista tai muista toimenpiteistä, jos maahanmuuttaja ei terveydentilansa, ikänsä, perhesyiden taikka näihin rinnastettavien syiden vuoksi voi osallistua kotoutumista tukeviin työvoimapolitiisiin toimenpiteisiin.

Maahanmuuttaja ohjataan hakeutumaan yksilöllistä tarvettaan vastaavaan koulutukseen tai muuhun kotoutumista ja työllistymistä edistävään toimenpiteeseen kuukauden kuluessa kotoutumissuunnitelman laatimisesta.

15 §

Alaikäisen kotoutumissuunnitelma

Kunta laatii alaikäisen maahanmuuttajan kanssa kotoutumissuunnitelman, jos siihen on alaikäisen yksilöllisistä olosuhteista johtuva tarve. Alaikäiselle ilman huoltajaa saapuneelle ja oleskeluluvan saaneelle laaditaan aina kotoutumissuunnitelma.

Suunnitelman tarvetta arvioitaessa ja sitä laadittaessa on selvitettävä alaikäisen toivomukset ja mielipide sekä otettava ne huomioon siten kuin 4 §:ssä säädetään. Suunnitelma sovittetaan yhteen perheen kotoutumissuunnitelman ja alaikäiselle laadittavien muiden asiaan liittyvien suunnitelmien kanssa.

Kotoutumissuunnitelma laaditaan yhdessä lapsen tai nuoren ja hänen huoltajansa tai edustajansa kanssa. Huoltaja tai edustaja käyttää alaikäisen puhevaltaa siten kuin hallintolaissa tarkemmin säädetään.

16 §

Perheen kotoutumissuunnitelma

Kunta laatii perheen kotoutumissuunnitelman, jos perheen kokonaistilanne sitä edellyttää.

Suunnitelman tarvetta arvioitaessa kiinnitetään erityistä huomiota lapsen tai nuoren kehitystä tukevan ja ohjaavan vanhemmuuden edellytyksiin ja vanhempien tuen ja koulutuksen tarpeisiin.

Perheen kotoutumissuunnitelma laaditaan monialaisena yhteistyönä ja sovitetaan yhteen yksilöllisten kotoutumissuunnitelmien ja perheenjäsenille laadittujen muiden asiaan liittyvien suunnitelmien kanssa.

17 §

Kotoutumissuunnitelmasta ja sen laatimisesta aiheutuvat velvollisuudet

Kunnan tai työ- ja elinkeinotoimiston, joka laatii maahanmuuttajan kanssa kotoutumissuunnitelman, on selvitettävä maahanmuuttajalle suunnitelmasta ja siihen liittyvistä toimenpiteistä aiheutuvat oikeudet ja velvollisuudet kirjallisesti ja maahanmuuttajan pyynnöstä suullisesti siten, että hän ne ymmärtää.

Kotoutumissuunnitelman laatineen kunnan tai työ- ja elinkeinotoimiston on aktiivisesti tarjottava maahanmuuttajalle tämän kotoutumissuunnitelmaan sisältyviä toimenpiteitä ja palveluja käytettäväksi osoitettujen määrärahojen rajoissa.

Maahanmuuttajan on noudatettava suunnitelmaansa sekä hakeuduttava ja osallistuttava säännöllisesti kotoutumissuunnitelmaan sisältyvään suomen tai ruotsin kielen opetukseen ja muihin suunnitelmassa sovittuihin toimenpiteisiin ja palveluihin.

Jos maahanmuuttaja kieltäytyy ilman pätevää syytä kotoutumissuunnitelman laatimisesta, sen tarkistamisesta tai osallistumasta kotoutumissuunnitelmassa yksilöidysti sovittuun toimenpiteeseen, hänen oikeuttaan kotoutumistukena maksettavaan etuuteen voidaan rajoittaa siten kuin työttömyysturvalaissa (1290/2002) sää-

detään tai alentaa siten kuin toimeentulotuesta annetussa laissa säädetään.

18 §

Kotoutumissuunnitelman seuranta ja tarkistaminen

Kunnan ja työ- ja elinkeinotoimiston on seurattava kotoutumissuunnitelman toteutumista.

Kunnan on tarkistettava kotoutumissuunnitelma maahanmuuttajan palvelutarpeen mukaisesti tai vähintään kerran vuodessa. Työ- ja elinkeinotoimiston on tarkistettava kotoutumissuunnitelma julkisesta työvoimapalvelusta annetussa laissa säädetyllä tavalla. Suunnitelma voidaan tarkistaa myös osapuolten sitä erikseen pyytäessä.

19 §

Kotoutumistuki

Kotoutumistuki on maahanmuuttajalle kotoutumissuunnitelman mukaisiin toimenpiteisiin osallistumisen aikaisen toimeentulon turvaamiseksi tarkoitettu tuki.

Kotoutumistukena maksetaan työmarkkinatukea tai toimeentulotukea. Oikeus kotoutumistukeen työmarkkinatukena määräytyy työttömyysturvalain mukaisesti ja oikeus kotoutumistukeen toimeentulotukena toimeentulotuesta annetun lain mukaisesti.

20 §

Kotoutumiskoulutus

Kotoutumiskoulutuksena oppivelvollisuusiän ylittäneelle maahanmuuttajalle järjestetään suomen tai ruotsin kielen opetusta ja tarvittaessa luku- ja kirjoitustaidon opetusta sekä muuta opetusta, joka edistää työelämään ja jatkokoulutukseen pääsyä sekä yhteiskunnallisia, kulttuurisia ja elämänhallintaan liittyviä valmiuksia. Kotoutumiskoulutukseen voi sisältyä myös aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistamista ja tutkinnon tunnustamista sekä ammatillista suunnittelua ja uraohjausta.

Suomen tai ruotsin kielen opetusta annetaan Opetushallituksen aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Luku- ja kirjoitustaidon opetusta annetaan Opetushallituksen luku- ja kirjoitustaidottomien aikuisten maahanmuuttajien opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

Kotoutumiskoulutuksen kielellisenä tavoitteena on, että maahanmuuttaja saavuttaa suomen tai ruotsin kielessä toimivan peruskielitaidon.

21 §

Kotoutumiskoulutuksen järjestäminen ja maahanmuuttajan ohjaaminen koulutukseen

Kotoutumiskoulutus toteutetaan pääsääntöisesti työvoimapolitiittisena aikuiskoulutuksena siten kuin julkisesta työvoimapaalvelusta annetussa laissa säädetään. Kotoutumiskoulutusta voidaan järjestää myös omaehtoisena opiskeluna.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus vastaa työvoimapolitiittisena aikuiskoulutuksena toteutettavan kotoutumiskoulutuksen järjestämisestä toimialueellaan.

Työ- ja elinkeinotoimisto ohjaa maahanmuuttajan työvoimapolitiittisena aikuiskoulutuksena toteutettavaan kotoutumiskoulutukseen tai hakeutumaan omaehtoiseen opiskeluun.

Kunta voi sekä järjestää kotoutumiskoulutusta että ohjata maahanmuuttajan hakeutumaan joko järjestämäänsä kotoutumiskoulutukseen tai muun toimijan järjestämään omaehtoiseen opiskeluun.

22 §

Omaehtoisen opiskelun tukeminen

Maahanmuuttajalla, joka opiskelee omaehtoisesti, on oikeus kotoutumistukena maksettavaan työmarkkinatukeen tässä laissa ja työttömyys- turvalaissa säädettyin edellytyksin, jos:

1) maahanmuuttajalla on työ- ja elinkeinotoimiston toteama koulutustarve ja toimisto

arvioi, että omaehtoinen opiskelu tukee maahanmuuttajan kotoutumista ja työllistymistä;

2) opiskelusta on sovittu kotoutumissuunnitelmassa; ja

3) muut tässä luvussa säädetty edellytykset täyttyvät.

Oikeudesta opiskelun ajalta maksettavaan ylläpitokorvaukseen säädetään julkisesta työvoimapaalvelusta annetun lain 10 luvussa.

23 §

Omaehtoisen opiskelun tukemisen yleiset edellytykset

Maahanmuuttajan kotoutumista ja työllistymistä edistävän omaehtoisen opiskelun tukeminen kotoutumistuella edellyttää, että kyse on suomen tai ruotsin kielen opiskelusta taikka opiskelu tapahtuu pääasiassa suomen tai ruotsin kielellä. Kotoutumistuella voidaan tukea myös luku- ja kirjoitustaidon opiskelua.

Tuettavaan omaehtoiseen opiskeluun voi opintojen lisäksi sisältyä työharjoittelua tai kansalaisjärjestö- taikka muuta vapaaehtoistoimintaa. Tuettavan omaehtoisen opiskelun kestosta vähintään puolet tulee olla opintoja tai niihin liittyvien tehtävien suorittamista.

24 §

Omaehtoisia opintoja koskevat edellytykset

Omaehtoisena opiskeluna voidaan 23 §:ssä säädettyjen edellytysten täytyessä tukea opintoja:

1) joista säädetään perusopetuslaissa (628/1998), jos maahanmuuttajalla ei ole perusopetuksessa saatavia tietoja ja taitoja;

2) joista säädetään lukiolaissa (629/1998), jos koulutuksen puuttuminen on ammatillisen kehittymisen esteenä;

3) joista säädetään ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (630/1998), ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa (631/1998), ammattikorkeakoululaissa (351/2003) tai yliopistolaissa (558/2009) ja jotka johtavat ammatilliseen perustutkintoon,

ammattitutkintoon, erikoisammattitutkintoon tai yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa suoritettavaan alempaan tai ylempään korkeakoulututkintoon taikka joiden tavoitteena on mainittujen tutkintojen osien suorittaminen sekä mainittujen lakien mukainen lisä- ja täydennyskoulutus ja avoin yliopisto- ja ammattikorkeakouluopetus;

4) joista säädetään vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa (632/1998), jos koulutus on ammatillista osaamista ja pätevyyttä lisäävää ja opinnoista esitetään koulutus- tai opintosuunnitelma;

5) jotka pätevöittävät maahanmuuttajan toimimaan ammatissaan Suomessa.

Omaehtoisena opiskeluna voidaan tukea myös muuta koulutusta kuin 1 momentissa tarkoitettuja opintoja, jos se täyttää 22 ja 23 §:ssä säädetty edellytykset.

25 §

Julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain soveltaminen omaehtoiseen opiskeluun

Omaehtoisesta opiskelusta sopimiseen, tukiaikaan, maahanmuuttajan velvollisuuksiin, opintojen seurantaan ja keskeytymiseen sekä maahanmuuttajan ja koulutuspalvelujen tuottajan tietojenantovelvollisuuteen sovelletaan, mitä julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 9 luvun 4—9 §:ssä säädetään.

26 §

Muut kotoutumista tukevat ja edistävät toimenpiteet ja palvelut

Sen lisäksi mitä edellä säädetään, kotoutumista edistävinä ja tukevinä toimenpiteinä ja palveluina voidaan järjestää esimerkiksi:

1) maahanmuuttajalapsen ja -nuoren kotoutumista edistäviä toimenpiteitä ja palveluja;

2) alaikäisenä ilman huoltajaa saapuneen ja oleskeluluvan saaneen lastensuojelun jälkihuollon toimenpiteitä ja palveluja;

3) erityisiä toimenpiteitä tarvitsevan palveluja ja tukitoimia;

4) muita toimenpiteitä ja palveluja, jotka kannustavat maahanmuuttajaa omatoimisesti hankkimaan yhteiskunnassa tarvittavia tietoja ja taitoja.

27 §

Ilman huoltajaa maassa asuvien lasten ja nuorten tuki

Ilman huoltajaa olevan lapsen tai nuoren, jolle on myönnetty oleskelulupa hänen haettuaan Suomessa alaikäisenä kansainvälistä suojelua tai joka on otettu Suomeen ulkomaalaislain 90 §:ssä tarkoitetussa pakolaiskiintiössä, hoiva, huolenpito ja kasvatus järjestetään perheryhmäkodissa tai tuetun perhesijoituksen avulla taikka muuten tarkoituksenmukaisella tavalla.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu lapsi tai nuori voi olla tukitoimenpiteiden piirissä kunnes hän täyttää 21 vuotta tai kunnes hänellä on huoltaja Suomessa.

28 §

Perheryhmäkoti ja muu asuinyksikkö

Kunta voi perustaa lapsille ja nuorille tarkoitettua perheryhmäkodin tai muun asuinyksikön. Kunta sopii elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa perheryhmäkodin tai muun asuinyksikön perustamisesta, lasten ja nuorten sijoittamisesta näihin yksiköihin, kotoutumista edistävien palvelujen järjestämisestä sekä toimenpiteistä aiheutuvien kustannusten korvaamisesta.

Perheryhmäkodin tai muun asuinyksikön toimiloista ja kasvuoloista, yhdessä hoidettavien lasten ja nuorten määrästä ja henkilöstöstä on voimassa, mitä lastensuojelulain 58—60 §:ssä säädetään.

Aineiden ja esineiden haltuunottoon ja asukkaan käytössä olevien tilojen tarkastamiseen perheryhmäkodissa tai muussa asuinyksikössä sovelletaan, mitä kansainvälistä suojelua hakovan vastaanotosta annetun lain 60—62 §:ssä ja 63 §:n 1—3 momentissa säädetään. Aineiden ja esineiden haltuun ottamisesta ja asukkaan

käytössä olevien tilojen tarkastamisesta tehdystä pöytäkirjasta toimitetaan jäljennös kunnalle ja toimintaa valvovalle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.

3 luku

Kotoutumisen edistäminen paikallistasolla

29 §

Kotoutumisen edistämisen yleiset tavoitteet paikallistasolla

Kunnan ja muiden paikallisten viranomaisten kotoutumisen edistämisen tavoitteena on tukea paikallisesti tai seudullisesti kansainvälisyyttä, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä edistää myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien välillä. Tavoitteena on lisäksi edistää hyviä etnisiä suhteita ja kulttuurien välistä vuoropuhelua ja maahanmuuttajaryhmien osallisuutta sekä tukea mahdollisuuksia oman kielen ja kulttuurin säilyttämiseen.

Maahanmuuttajaväestön tarpeet ja kotoutumisen edistäminen on otettava huomioon kunnan ja muiden paikallisten viranomaisten yleisessä suunnittelussa, toiminnassa ja seurannassa.

30 §

Kunnan tehtävät

Kunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien kotouttamisen kehittämisestä sekä sen suunnittelusta ja seurannasta paikallistasolla.

Kunnan on huolehdittava siitä, että kunnan palvelut soveltuvat myös maahanmuuttajille. Lisäksi kunnan on huolehdittava siitä, että maahanmuuttajille tässä laissa tarkoitettuihin toimenpiteisiin ja palveluihin järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisia kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää.

Kunnan on huolehdittava oman henkilöstönsä osaamisen kehittämisestä kotouttamisessa.

Maahanmuuttajille tarkoitettuja toimenpiteitä ja palveluja voidaan järjestää myös kuntien välisenä yhteistyönä.

31 §

Monialainen yhteistyö paikallistasolla

Paikallisten viranomaisten on kehitettävä kotouttamista monialaisena yhteistyönä. Yhteistyöhön osallistuvat kunta, työ- ja elinkeinotoimisto ja poliisi sekä kotoutumista edistäviä toimenpiteitä ja palveluja järjestävät järjestöt, yhdistykset ja yhteisöt.

Kunta tai useampi kunta yhdessä voi asettaa yhteistyössä paikallisten työmarkkina-, yrittäjä- ja kansalaisjärjestöjen kanssa kotouttamisen suunnittelun ja toimeenpanon kehittämistä sekä etnisten suhteiden edistämistä varten paikallistason neuvottelukunnan.

Kunta ja työ- ja elinkeinotoimisto vastaavat yhdessä kotoutumista edistävien ja tukevien toimenpiteiden ja palvelujen järjestämisestä, niihin ohjaamisesta sekä niiden seurannasta. Ne voivat lisäksi laatia paikallisia tai seudullisia yhteistyösopimuksia toimenpiteiden ja palvelujen järjestämisestä alueellaan.

32 §

Kunnan kotouttamisohjelma

Kunnan tai useamman kunnan yhdessä on laadittava kotoutumisen edistämiseksi ja monialaisen yhteistyön vahvistamiseksi kotouttamisohjelma, joka hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja jota tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Ohjelma otetaan huomioon kuntalain (365/1995) 65 §:n mukaista talousarviota ja -suunnitelmaa laadittaessa.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen, työ- ja elinkeinotoimiston, Kansaneläkelaitoksen ja muiden kunnan alueella toimivien viranomaisten on kunnan aloitteesta osallistuttava oman toimialansa osalta ohjelman laadintaan, toteutukseen ja toimeenpanon seurantaan. Paikalliset maahanmuuttaja-, kansalais-, työntekijä- ja työnantajajärjestöt sekä uskonnolliset

yhteisöt voivat tarvittavassa laajuudessa osallistua kotouttamisohjelman laadintaan, toteutukseen ja sen toimeenpanon seurantaan.

33 §

Kunnan kotouttamisohjelman sisältö

Kunnan kotouttamisohjelma voi sisältää:

- 1) selvityksen siitä, miten ohjelma kytkeytyy kunnan strategiseen suunnitteluun ja seurantaan;
 - 2) suunnitelman siitä, miten kunnan yleiset palvelut toteutetaan maahanmuuttajille soveltuvina sekä suunnitelman erityisesti kotoutumista edistävästä ja tukevista toimenpiteistä;
 - 3) tiedon kotouttamisen yhteensovittamisesta vastaavasta kunnan viranomaisesta sekä eri toimenpiteistä vastaavista tahoista;
 - 4) suunnitelman lasten ja nuorten kotoutumisen sekä sosiaalisen vahvistamisen edistämisestä;
 - 5) suunnitelman työvoiman ulkopuolella olevien ryhmien kotoutumisen ja sosiaalisen vahvistamisen edistämisestä;
 - 6) monivuotisen suunnitelman 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen henkilöiden kuntaan osoittamisesta ja kotoutumisen edistämisestä;
 - 7) suunnitelman hyvien etnisten suhteiden ja kulttuurien välisen vuoropuhelun edistämisestä;
 - 8) suunnitelman kunnan kotouttamisohjelman seurannasta ja ajan tasalla pitämisestä.
- Kunnan kotouttamisohjelmassa voidaan lisäksi määritellä kunnan ja kansalaisyhteiskunnan väliset yhteistyömuodot.

4 luku

Valtion kotoutumista edistävät toimet

34 §

Valtion kotouttamisohjelma

Valtioneuvosto päättää valtakunnallisesta kotouttamisen kehittämisestä laatimalla kotouttamisen tavoitteet sisältävän valtion kotouttamisohjelman neljäksi vuodeksi kerrallaan.

Sisäasiainministeriö vastaa ohjelman valmistelusta. Kotouttamisen kehittämisen kannalta keskeiset ministeriöt määrittelevät kukin omaa hallinnonalaansa varten kotouttamisen kehittämisen tavoitteet ja toimenpiteet osana hallinnonalaansa toiminnan ja talouden suunnittelua.

Valtion kotouttamisohjelman toteuttaminen rahoitetaan valtion talousarvion rajoissa.

35 §

Sisäasiainministeriön tehtävät

Sisäasiainministeriö vastaa:

- 1) kotouttamispolitiikan yleisestä kehittämisestä, suunnittelusta ja ohjauksesta;
- 2) kotouttamispolitiikan ja hyvien etnisten suhteiden edistämisen yhteensovittamisesta;
- 3) kotouttamispolitiikan ja hyvien etnisten suhteiden edistämisen valtakunnallisesta arvioinnista ja seurannasta.

Sisäasiainministeriö ohjaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia kotouttamiseen ja hyvien etnisten suhteiden edistämiseen liittyvissä tehtävissä.

36 §

Ministeriöiden välinen yhteistyöelin

Ministeriöiden välisen kotouttamista koskevan yhteistyön ja tiedonkulun edistämiseksi sekä toimenpiteiden yhteensovittamiseksi sisäasiainministeriön apuna toimii kotouttamisen kannalta keskeisten ministeriöiden edustajista muodostettu yhteistyöelin.

37 §

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tehtävät

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen vastuulla ovat seuraavat maahanmuuttajien kotouttamiseen ja hyvien etnisten suhteiden edistämiseen liittyvät tehtävät toimialueellaan:

- 1) kotouttamisen alueellinen kehittäminen, yhteistyö, yhteensovittaminen ja seuranta;

2) kuntien tukeminen ja neuvonta kotoutumisen edistämiseksi;

3) työ- ja elinkeinotoimistojen ohjaus, neuvonta, tukeminen ja osaamisen kehittäminen kotouttamisessa ja työllistymisen edistämiseksi;

4) julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain mukaisesti työ- ja elinkeinotoimiston asiakkaaksi rekisteröityneiden maahanmuuttajien kotoutuskoulutuksen suunnittelu, hankinta ja valvonta;

5) 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen henkilöiden kuntaan osoittamisen alueellisen strategian laatiminen ja toimeenpano;

6) ilman huoltajaa maassa asuville lapsille ja nuorille tarkoitettujen perheryhmäkotien ja muiden asuinyksiköiden perustamisesta sopiminen ja niiden toiminnan valvonta;

7) hyvien etnisten suhteiden ja kulttuurien välisen vuoropuhelun edistäminen;

8) muut sille tässä laissa erikseen säädetyt tehtävät.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tukee toimialueensa kuntien kotouttamisohjelmien laadintaa ja seuraa niiden toteuttamista. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus toimittaa sisäasiainministeriölle vuosittain tiedot alueensa kotouttamisohjelmista ja niiden toimeenpanosta.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on tehtävä sille tässä laissa säädettyjä tehtäviä hoitaessaan yhteistyötä toimialueensa aluehallintoviraston kanssa.

38 §

Aluehallintoviraston tehtävät

Aluehallintovirasto vastaa toimialaansa kuuluvissa asioissa maahanmuuttajien kotoutumista edistävien ja tukevien toimenpiteiden ja palvelujen suunnittelusta, ohjauksesta ja valvonnasta sekä huolehtii, että maahanmuuttajien tarpeet otetaan huomioon muita aluehallintoviraston toimialaan kuuluvia toimenpiteitä ja palveluja suunniteltaessa ja järjestettäessä.

Aluehallintoviraston on tehtävä sille tässä laissa säädettyjä tehtäviä hoitaessaan yhteistyötä toimialueensa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kanssa.

39 §

Alueellinen maahanmuuttoasiain toimikunta

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi asettaa alueellisen maahanmuuttoasiain toimikunnan. Toimikunnan tehtävänä on maahanmuuttajien kotouttamisen kehittäminen ja suunnittelu sekä yhdenvertaisuuden edistäminen. Toimikunnalla voi olla muitakin maahanmuuttoon liittyviä tehtäviä.

40 §

Työ- ja elinkeinotoimiston tehtävät

Työ- ja elinkeinotoimisto vastaa maahanmuuttajien työllistymistä ja kotoutumista edistävistä ja tukevista työvoimapalveluista ja muista toimenpiteistä työnhakijaksi ilmoittautuneille maahanmuuttajille sekä muista sille tässä laissa osoitetuista tehtävistä.

Työ- ja elinkeinotoimiston on huolehdittava siitä, että sen palvelut soveltuvat myös maahanmuuttajille.

5 luku

Kuntaan osoittaminen

41 §

Sopimus kuntaan osoittamisesta ja kotoutumisen edistämisestä

Kunta voi tehdä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa sopimuksen 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen henkilöiden kuntaan osoittamisesta ja kotoutumisen edistämisestä.

Sopimus on monivuotinen ja sitä tarkistetaan vuosittain.

42 §

Suunnitelma kuntaan osoittamisesta ja kotoutumisen edistämisestä

Tehtyään 41 §:ssä tarkoitetun sopimuksen kunta laatii yksin tai yhdessä muiden kuntien kanssa monivuotisen suunnitelman 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen kuntaan osoitettavien henkilöiden kotoutumisen edistämisestä osana kotouttamisohjelmaa.

Suunnitelmassa otetaan huomioon 1 momentissa tarkoitettujen henkilöiden erityistarpeiden tunnistaminen sekä heidän tarvitsemiensa toimenpiteiden ja palvelujen järjestäminen kunnassa.

43 §

Kuntaan osoittaminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus osoittaa 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetun henkilön kuntaan, jonka kanssa 41 §:ssä tarkoitettu sopimus on tehty.

6 luku

Kustannusten korvaaminen

44 §

Valtion korvaus kunnalle

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus korvaa kunnalle valtion talousarvion rajoissa tässä laissa tarkoitettujen toimenpiteiden järjestämisestä aiheutuvat kustannukset sen mukaan kuin tässä luvussa säädetään.

Kustannukset korvataan laskennallisen perusteen tai todellisten kustannusten mukaan.

Korvausta maksetaan siitä alkaen, kun henkilölle, jonka kunnassa asumisen perusteella korvaus maksetaan, on rekisteröity ensimmäinen kotikunta väestötietojärjestelmään.

Jos henkilöllä, jonka kunnassa asumisen perusteella korvaus maksetaan, ei ole oleskelulupaa maahan tullessaan, eikä hän voi oleskelu-

luvan saatuaan saada kotikuntalain (201/1994) mukaista kotikuntaa, korvausta maksetaan siitä alkaen, kun hänelle on myönnetty oleskelulupa.

Tämän lain 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetuista henkilöistä kunnalle aiheutuneiden kustannusten korvaamisen edellytyksenä on, että kunta on laatinut 32 §:ssä tarkoitetun kunnan kotouttamisohjelman ja tehnyt 41 §:ssä tarkoitetun sopimuksen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa.

Valtion korvauksista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

45 §

Laskennallinen korvaus kuntaan osoitetuista henkilöistä

Kunnalle maksetaan valtion varoista laskennallista korvausta 2 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitetun henkilön kuntaan osoittamisesta, ohjauksesta, neuvonnasta ja muusta kotoutumisesta tukevan toiminnan järjestämisestä.

Korvausta maksetaan neljän vuoden ajan 44 §:n 3 tai 4 momentissa säädetystä ajankohdasta lukien.

46 §

Korvaus kunnan maksamasta kotoutumistuesta ja toimeentulotuesta

Kunnalle korvataan 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettulle henkilölle maksetusta 19 §:n mukaisesta kotoutumistuesta ja toimeentulotuesta annetun lain mukaisesta toimeentulotuesta aiheutuneet kustannukset enintään kolmen vuoden ajalta.

47 §

Korvaus paluumuuttoavustuksesta

Kunnalle korvataan 85 §:ssä tarkoitetun paluumuuton tukemisesta aiheutuneet kustannukset.

48 §

Korvaus tulkitsemisen järjestämisestä

Kunnalle korvataan 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetuille henkilöille järjestetystä tulkitsemisesta aiheutuneet kustannukset.

49 §

Korvaus erityiskustannuksista

Kunnalle korvataan 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen henkilöiden osalta:

1) ilman huoltajaa olevan alaikäisen sijoittamisesta 28 §:n mukaiseen perheryhmäkotiin tai muuhun asuinyksikköön sekä perhehoidosta, asumisen tukipalveluista ja muista lastensuojelun palveluihin rinnastettavista toimenpiteistä kunnalle aiheutuneet kustannukset siihen saakka kunnes nuori täyttää 21 vuotta;

2) vamman tai sairauden edellyttämän pitkäaikaisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä kunnalle aiheutuneet huomattavat kustannukset, jos henkilö on ollut huollon tai hoidon tarpeessa Suomeen saapuessaan;

3) erityisistä syistä muut kunnalle aiheutuneet kustannukset.

Korvaamisen edellytyksenä on lisäksi, että siitä on erikseen sovittu elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja kunnan kesken.

Tässä pykälässä tarkoitettut kustannukset korvataan enintään kymmeneltä vuodelta.

50 §

Korvaus alkukartoituksen järjestämisestä

Kunnalle maksetaan laskennallista korvausta 9 §:n mukaisen alkukartoituksen järjestämisestä aiheutuneista kustannuksista.

51 §

Entisen Neuvostoliiton alueelta peräisin olevista henkilöistä aiheutuvien kustannusten korvaaminen

Kunnalle korvataan entisen Neuvostoliiton alueelta peräisin olevan oleskeluluvan ulkomalaislain 48 §:n tai 49 §:n 1 momentin 1 kohdan perusteella saaneen henkilön:

1) 19 §:n mukaisesta kotoutumistuesta ja toimeentulotuesta annetun lain mukaisesta toimeentulotuesta aiheutuneet kustannukset enintään kuuden kuukauden ajalta;

2) vamman tai sairauden edellyttämän pitkäaikaisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä kunnalle aiheutuvat huomattavat kustannukset enintään viiden vuoden ajalta.

Jos kunta järjestää henkilön toimeentulon sen vuoksi, että tämä ei maahanmuuttajana voi saada eläkettä tai muuta sosiaaliturvaetuutta, kunnalle voidaan korvata tästä aiheutuvat kustannukset enintään viiden vuoden ajalta.

52 §

Sodissa vapaaehtoisina palvelleista henkilöistä aiheutuvien kustannusten korvaaminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja kunta voivat sopia Suomen sodissa vuosina 1939—1945 vapaaehtoisina palvelleiden entisen Neuvostoliiton alueelta peräisin olevien henkilöiden ja heidän aviopuolisoidensa terveydentilan tulotarkastuksesta, asumisesta, toimeentulon turvaamisesta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä aiheutuvien kustannusten korvaamisesta.

Kustannukset korvataan koko siltä ajalta, jonka 1 momentissa tarkoitettut henkilöt asuvat Suomessa.

53 §

Ihmiskaupan uhrille annetuista palveluista ja tukitoimista aiheutuvien kustannusten korvaaminen

Kunnalle korvataan kustannukset, jotka aiheutuvat kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta annetun lain 4 luvussa tarkoitetulle ihmiskaupan uhrille tämän asemasta johtuvien erityistarpeiden vuoksi järjestettävästä terveydenhuollon ja sosiaalihuollon palvelusta, tulkittamisesta, henkilön turvallisuuden takaamisesta sekä muusta uhriasemaan liittyvän erityistarpeen vuoksi järjestettävästä toimenpiteestä ja palvelusta.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on pyydettävä ihmiskaupan uhrien auttamisesta huolehtivan vastaanottokeskuksen johtajan lausunto siitä, ovatko korvattaviksi haetut kustannukset aiheutuneet ihmiskaupan uhrin asemasta johtuvien toimenpiteiden ja palvelujen järjestämisestä.

54 §

Korvauksen maksaminen

Kunnan on haettava tässä luvussa tarkoitettua korvausta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle osoitetulla hakemuksella viimeistään kahden vuoden kuluttua sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana tapahtuneesta toiminnasta korvausta haetaan.

55 §

Maksetun korvauksen palautusvelvollisuus

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi määrätä kunnan palauttamaan valtion maksaman korvauksen tai osan siitä, jos korvauksen suorittamista varten on annettu virheellisiä tai erehdyttäviä tietoja taikka muutoin käy selville, että korvaus on suoritettu perusteettomasti.

Palautettavalle määrälle on suoritettava korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentin mukaan

määräytyvän korkokannan suuruinen viivästyskorko.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätös kunnalle perusteettomasti maksetun korvauksen palauttamisesta on tehtävä viimeistään viidentenä kalenterivuonna sen vuoden päättymisestä, jolta korvaus on maksettu.

7 luku

Ilman huoltajaa olevan lapsen edustaminen

56 §

Edustajan määrääminen

Oleskeluluvan pakolaiskiintiössä saaneelle lapselle ja sellaiselle ihmiskaupan uhriksi joutuneelle lapselle, jolla on oleskelulupa, määrätään edustaja viivytyksettä, jos hän on Suomessa ilman huoltajaa tai muuta laillista edustajaa. Myös muulle oleskeluluvan saaneelle lapselle, joka on Suomessa ilman huoltajaa tai muuta laillista edustajaa, voidaan määrätä edustaja.

Hakemuksen edustajan määräämisestä tekee lapsen oleskelukunnan sosiaalihuoltolain (710/1982) 6 §:n 1 momentissa tarkoitettu toimielin. Ennen hakemuksen tekemistä lasta on kuultava ja lapsen etu otettava huomioon 4 §:ssä säädettyllä tavalla.

Muutoin edustajan määräämiseen sovelletaan, mitä kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta annetun lain 39 §:n 3 momentissa säädetään. Käräjäoikeuden ilmoitusvelvollisuuden sovelletaan, mitä mainitun lain 44 §:ssä säädetään.

57 §

Edustajan kelpoisuus ja tehtävät

Tämän lain nojalla määrättävän edustajan kelpoisuuteen ja tehtäviin sovelletaan, mitä kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta annetun lain 40 ja 41 §:ssä säädetään.

58 §

Edustajan vapauttaminen tehtävästään ja edustajan tehtävän lakkaaminen

Edustajan tehtävästä vapauttamiseen sovelletaan, mitä kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta annetun lain 42 §:n 1 ja 3 momentissa säädetään. Käräjäoikeuden ilmoitusvelvollisuuteen sovelletaan, mitä mainitun lain 44 §:ssä säädetään.

Edustajan tehtävästä vapauttamista koskevan hakemuksen voi tehdä edustaja, 15 vuotta täyttänyt lapsi itse, lapsen oleskelukunnan sosiaalihuoltolain 6 §:n 1 momentissa tarkoitettu toimielin tai lapsen huoltaja.

Edustajan tehtävän lakkaamiseen sovelletaan, mitä kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta annetun lain 43 §:ssä säädetään.

59 §

Edustajalle maksettava palkkio ja kulut

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus maksaa hakemuksesta lapselle määrätyn edustajan palkkion edustajan tehtäviin käytetyn ajan perusteella ja korvauksen edustamisesta aiheutuneista kuluista silloin, kun edustaja on määrätty tämän lain perusteella tai kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta annetun lain perusteella ja lapselle on myönnetty oleskelulupa. Sisäasiainministeriön asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä palkkion maksamisen perusteista ja palkkion suuruudesta, korvattavista kuluista sekä menettelystä palkkion maksamisessa ja kulujen korvaamisessa.

8 luku

Rekisterisäännökset

60 §

Kuntaanosoitusrekisteri

Kuntaanosoitusrekisteri on 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen henkilöiden kuntaan osoittamista varten pidettävä henkilörekisteri.

Rekisteriin talletetaan tieto siitä, mihin kuntaan henkilö on osoitettu. Rekisteriin saa lisäksi kerätä ja tallettaa kuntaan osoitettavien 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen henkilöiden:

1) asia- tai asiakasnumeron, nimet, sukupuolen, syntymäajan, -paikan ja -maan, henkilötunnuksen, ulkomaisen henkilönnumeron tai muun maahanmuuttajan yksilöimiseksi annetun tunnuksen, kansalaisuustiedot sekä tiedot siviilisäädystä ja perhesuhteista;

2) äidinkieltä ja kielitaitoa, koulutusta, ammattitaitoa ja työkokemusta koskevia tietoja.

Kuntaanosoitusrekisteriä pitää elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

61 §

Tietojen luovuttaminen kuntaanosoitusrekisteristä

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus saa luovuttaa kuntaanosoitusrekisteristä Maahanmuuttovirastolle, Kansaneläkelaitokselle, kunnan viranomaiselle ja työ- ja elinkeinotoimistolle tietoja, jotka ovat tarpeen niille tässä laissa, ulkomaalaislaissa tai muussa laissa säädettyjen maahanmuuttoon liittyvien tehtävien hoitamista varten.

Tiedot voidaan luovuttaa myös konekielisesä muodossa tai teknisen käyttöyhteyden avulla.

62 §

Tietojen poistaminen kuntaanosoitusrekisteristä ja tietojen säilyttäminen

Kuntaanosoitusrekisterissä olevat rekisteröityä koskevat tiedot poistetaan, kun niiden käyttötarvetta ei enää ole ja viimeistään viiden vuoden kuluttua viimeisestä rekisteröityä koskevasta merkinnästä.

Kuntaanosoitusrekisterin ja siihen sisältyvien tietojen pysyvistä säilyttämisestä määrää arkistolaitos siten kuin arkistolain (831/1994) 8 §:n 3 momentissa säädetään. Muutoin sovelletaan, mitä arkistolain 8 §:n 2 momentissa säädetään asiakirjan säilyttämisestä.

9 luku

Osallisena Suomessa -kokeilu

63 §

Kokeilun sisältö

Tässä luvussa säädetään Osallisena Suomessa -kokeilusta. Kunta tai kunta ja työ- ja elinkeinotoimisto yhdessä voivat kokeilun voimassaolon aikana kokeilla kotoutumiskoulutuksen uusia koulutuskokonaisuuksia, kotoutumiskoulutuksen hankkimista ja järjestämistä sekä koulutukseen ohjaamista siten kuin tässä luvussa säädetään. Kokeiluun voi osallistua myös useampi kunta yhdessä. Elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus voi hankkia kokeilun aikaista kotoutumiskoulutusta siten kuin tässä luvussa säädetään.

Lisäksi kunta voi kokeilla maahanmuuttajalasten ja -nuorten kotoutumista edistäviä toimenpiteitä perusopetuksessa ja päivähoidossa siten kuin tässä luvussa säädetään.

Osallisena Suomessa -kokeilun toimenpiteet suunnitellaan ja järjestetään seuraaville ryhmille sopiviksi asiakaslähtöisiksi koulutuskokonaisuuksiksi:

1) työmarkkinoille suuntavat ja työmarkkinoilla olevat maahanmuuttajat (*kotoutumispolku 1*);

2) erityistä tukea tarvitsevat maahanmuuttajat (*kotoutumispolku 2*); sekä

3) maahanmuuttajalapset ja -nuoret (*kotoutumispolku 3*).

64 §

Kokeilun suhde muuhun lainsäädäntöön

Kokeilussa sovelletaan tämän lain, julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain, lasten päivähoidosta annetun lain (36/1973), lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1128/1996), perusopetuslain sekä julkisista hankinnoista annetun lain (348/2007) säännöksiä, jollei tässä luvussa toisin säädetä.

65 §

Kokeilun tarkoitus

Kokeilun tarkoituksena on kokeilla maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen henkilöpiirin laajentamista sekä uusia tapoja hankkia ja järjestää kotoutumiskoulutusta. Lisäksi tarkoituksena on tehostaa kotoutumiskoulutuksen vaikuttavuutta kokeilemalla uusia asiakaslähtöisiä koulutussisältöjä. Etenkin suomen tai ruotsin kielen opetusta, yhteiskuntaan perehdyttävää opetusta sekä työllistymistä ja työelämään osallistumista tukevaa opetusta tehostetaan.

Maahanmuuttajalasten ja -nuorten osalta kokeilun tarkoituksena on tehostaa suomen tai ruotsin kielen opetusta toisena kielenä ja oman äidinkielen opetusta. Lisäksi tarkoituksena on kokeilla uusia malleja antaa opetusta perusopetusiän ylittäneille maahanmuuttajanuorille, joilla ei ole peruskoulun päättötodistusta.

66 §

Kokeilun soveltamisala

Tätä lukua sovelletaan kokeiluun osallistuvissa kunnissa ja työ- ja elinkeinotoimistoissa 2 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin henkilöihin.

67 §

Kokeilukunta

Kokeilukunta on kokeiluun sisäasiainministeriölle jätetyn hakemuksen perusteella hyväksytty kunta.

68 §

Kokeiluun valinnan edellytykset

Kokeiluun hyväksyy hakemuksesta sisäasiainministeriö. Valinnassa otetaan huomioon hankkeiden maantieteellinen jakautuminen.

Lisäksi huomiota kiinnitetään seuraaviin seikkoihin:

1) hanke vastaa 63 §:ssä tarkoitettua kokeilun sisältöä ja 65 §:ssä tarkoitettua kokeilun tarkoitusta;

2) hankkeeseen sisältyy hallinnonalat ylittävää yhteistyötä;

3) hankesuunnitelmassa näkyvät Osallisena Suomessa -kokeilun yleiset sekä hankkeen yksilöidyt tavoitteet, hankkeen toimenpiteet, osallistujat ja aikataulu sekä kustannusarvio, josta käy ilmi, mihin kustannuksiin haetaan rahoitusta.

69 §

Kokeilukunnan velvollisuudet

Kokeilukunta vastaa kokeilun mukaisten toimenpiteiden suunnittelusta, yhteensovittamisesta ja toteuttamisesta siten kuin tässä luvussa tarkemmin säädetään. Kunta voi kokeilla kotoutumiskoulutusta tai lasten ja nuorten opetusta vahvistavia toimenpiteitä yhdellä tai useammalla 63 §:n 3 momentissa tarkoitettulla koulutuskokonaisuudella.

Kokeilukunta osoittaa vastuutahon 1 momentissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseen.

70 §

Kokeiluun osallistuvaa työ- ja elinkeinotoimistoa koskevat säännökset

Kokeiluun osallistuva työ- ja elinkeinotoimisto voi hankkia 63 §:n 3 momentin mukaista kotoutumiskoulutusta kokeiluun osallistuville työ- ja elinkeinotoimiston asiakkaille.

Kokeilun mukaiseen koulutukseen osallistuvalla maahanmuuttajalla on oikeus hakeutua työ- ja elinkeinotoimiston asiakkaaksi riippumatta siitä, järjestetäänkö hänelle kotoutumiskoulutusta 63 §:n 3 momentin 1 vai 2 kohdan mukaisesti.

Työ- ja elinkeinotoimiston kokeilun aikana järjestämään kotoutumiskoulutukseen sovelletaan tätä lakia, jollei julkisesta työvoimapaikasta annetusta laista muuta johdu.

71 §

Kokeilun aikaisten toimenpiteiden yhteensovittaminen

Edellä 69 §:ssä tarkoitettut tehtävät suunnitellaan, toteutetaan ja yhteensovitetään tarpeellisilta osin kunnan, työ- ja elinkeinotoimiston, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tai muun viranomaisen kanssa taikka koulutuksen järjestäjän tai muun palvelujen tuottajan kanssa.

72 §

Kokeilun aikaisen kotoutumiskoulutuksen hankinta

Kokeilussa voidaan poiketa julkisista hankinnoista annetun lain ja julkisesta työvoimapaikasta annetun lain 6 luvun työvoimapolitiittisen koulutuksen hankintaa koskevista säännöksistä siten, että työ- ja elinkeinotoimisto tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi hankkia kokeilun aikaista kotoutumiskoulutusta työvoimapolitiittisena koulutuksena 3 ja 4 momentissa säädettyin edellytyksin.

Kokeilussa voidaan poiketa julkisista hankinnoista annetun lain säännöksistä siten, että kunta tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi hankkia kokeilun aikaista muuta kuin työvoimapolitiittisena koulutuksena annettavaa kotoutumiskoulutusta 3 ja 4 momentissa säädettyin edellytyksin.

Kokeilun aikaista koulutusta valittaessa kokonaistaloudellisesti edullisinta hankintaa arvioitaessa vertailuperusteena käytetään hinnan ohella etenkin koulutuksen vastaavuutta tavoitteiltaan, jatkuvuudeltaan, sisällöltään ja laadultaan 63 §:n 3 momentin mukaisten koulutuskokonaisuuksien kanssa.

Tehdessään päätöksen kokeilun aikaisen koulutuksen hankkimisesta kunnan, työ- ja elinkeinotoimiston tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on varmistettava hankintamenettelyn avoimuus ja suhteellisuus, tarjoajien tasapuolinen ja syrjimätön kohtelu, markkinoiden toimiminen, ostotoiminnan tehokkuus sekä hyvän hallinnon periaatteet.

Kunta hankkii kokeilun aikaisen kotoutumiskoulutuksen valtion talousarviossa koulutuksen hankkimista varten osoitetulla määrärahalla tai kunnalle muutoin osoitetulla rahoituksella.

73 §

Kokeilun aikaiseen kotoutumiskoulutukseen ohjaaminen ja maahanmuuttajan ohjaaminen koulutuksen aikana

Sen lisäksi, mitä 9 §:ssä säädetään kunnan tai työ- ja elinkeinotoimiston tekemästä maahanmuuttajan alkukartoituksesta sekä ohjaamisesta koulutukseen ja muun viranomaisen tai palvelun järjestäjän palveluihin, kunta tai työ- ja elinkeinotoimisto, joka on tehnyt alkukartoituksen, ohjaa maahanmuuttajan hänelle soveltuvaan kotoutumiskoulutukseen 63 §:n 3 momentissa tarkoitettua koulutuskokonaisuuksia huomioon ottaen.

Kunta, työ- ja elinkeinotoimisto tai koulutuksen järjestäjä ohjaa maahanmuuttajaa kotoutumiskoulutuksen aikana siten, että siirtyminen koulutusjaksojen välillä tapahtuu tavoitteellisesti ilman pitkiä odotusaikoja. Maahanmuuttaja ohjataan tarvittaessa osallistumaan joustavasti eri koulutusjaksoihin sekä 63 §:n 3 momentissa tarkoitettuihin koulutuskokonaisuuksiin.

74 §

Kokeilun aikaiseen kotoutumiskoulutukseen valinta

Jos kokeilun aikainen kotoutumiskoulutus toteutetaan työvoimapolitiittisena koulutuksena, opiskelijavalinnasta vastaa työ- ja elinkeinotoimisto tai työ- ja elinkeinotoimisto ja koulutuksen järjestäjä yhdessä.

Jos kokeilun aikainen kotoutumiskoulutus toteutetaan kunnan järjestämänä tai hankkimaana, opiskelijavalinnasta vastaa kunta tai kunta ja koulutuksen järjestäjä yhdessä.

Edellytyksenä kotoutumiskoulutukseen valinnalle on, että maahanmuuttajan arvioidaan soveltuvan kokeilun mukaiseen koulutukseen ja muihin toimenpiteisiin.

75 §

Opiskelijan oikeudet ja velvollisuudet kunnan järjestämän kotoutumiskoulutuksen aikana

Kunnan järjestämän kotoutumiskoulutuksen aikaisiin opiskelijan oikeuksiin ja velvollisuuksiin sovelletaan mitä julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 6 luvun 8 §:ssä säädetään opiskelijan oikeuksista ja velvollisuuksista työvoimapolitiittisen koulutuksen aikana. Opiskelijan säännöllistä opiskeluun osallistumista arvioitaessa otetaan huomioon maahanmuuttajan yksilöllisen tilanteen mukainen mahdollisuus osallistua koulutukseen.

76 §

Kokeilun aikaisen kotoutumiskoulutuksen määrä

Kokeilun aikaisena kotoutumiskoulutuksena annetaan enintään 60 opintoviikkoa vastaava määrä opetusta ja muita kotoutumista edistäviä toimenpiteitä.

77 §

Todistus Osallisena Suomessa -kotoutumiskoulutuksen suorittamisesta

Oppilaitos tai muu koulutuksen järjestäjä antaa maahanmuuttajalle todistuksen Osallisena Suomessa -kotoutumiskoulutuksen suorittamisesta, jos tämä on suorittanut koulutuskokonaisuuden.

78 §

Kokeilun aikaisen kotoutumistuen maksaminen

Maahanmuuttajalla on oikeus kunnan toimeentulotukena maksamaan kotoutumistukeen toimeentulotuesta annetun lain mukaisesti ajalta, jolloin hän osallistuu kunnan järjestämään tai hankkimaan kotoutumiskoulutukseen.

Lisäksi kunta maksaa koulutuksen ajalta ylläpitokorvausta siten kuin julkisesta työvoima-

palvelusta annetun lain 10 luvussa ylläpito-
korvauksesta säädetään.

79 §

Kokeilun toimenpiteet perusopetuksessa

Kokeilukunnissa kehitetään perusopetuksen uusia toimintamalleja erityisesti perusopetukseen valmistavan opetuksen, suomi tai ruotsi toisena kielenä -opetuksen ja oman äidinkielen opetuksen tehokkaaksi hyödyntämiseksi.

80 §

Kokeilusta aiheutuvien kustannusten korvaaminen

Valtio maksaa erillisenä korvauksena kunnalle kustannuksia, joita aiheutuu tämän luvun mukaisen kotoutumiskoulutuksen järjestämisestä ja hankkimisesta sekä muiden kokeilun toimenpiteiden suunnittelusta, ohjauksesta ja yhteensovittamisesta.

81 §

Kokeilun seuranta ja arviointi

Kokeilukunnat ja työ- ja elinkeinotoimistot huolehtivat kokeilun seurannasta ja arvioinnista. Ne ovat velvollisia antamaan alueensa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja sisäasiainministeriölle näiden pyytämät tiedot kokeilusta. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus laatii alueellaan toimivista kokeiluista arvioinnin, jonka se toimittaa sisäasiainministeriölle. Sisäasiainministeriö vastaa kokeilun loppuraportin laatimisesta.

10 luku

Erinäiset säännökset

82 §

Muutoksenhaku

Jollei muualla laissa toisin säädetä, tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Muutoksenhausta työ- ja elinkeinotoimiston julkisesta työvoimapaikasta annetun lain mukaiseen päätökseen säädetään julkisesta työvoimapaikasta annetun lain 13 luvussa.

Muutoksenhausta työmarkkinatukea koskevaan kotoutumistukipäätökseen säädetään työttömyysturvalain 12 luvussa.

Muutoksenhausta toimeentulotukea koskevaan päätökseen säädetään sosiaalihuoltolain 7 luvussa.

83 §

Valituskielto

Tämän lain 11—18 §:ssä tarkoitettuun kotoutumissuunnitelmaan ei saa hakea muutosta valittamalla.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen 43 §:ssä tarkoitettuun päätökseen kuntaan osoittamisesta ei saa hakea muutosta valittamalla.

84 §

Kotoutumista edistävään toimenpiteeseen osallistuvan vakuutusturva

Edellä 22 §:n tarkoitettuun maahanmuuttajan kotoutumista edistävään omaehtoiseen opiskeluun ja muihin yksilöllisesti soveltuihin toimenpiteisiin osallistuttaessa sattuneesta tapaturmasta tai siinä saadusta ammattitaudista suoritetaan työmarkkinatukea kotoutumistukena saavalle henkilölle korvaus valtion varoista samojen periaatteiden mukaan kuin tapaturmavakuutuslaissa (608/1948) säädetään tapaturmasta maksettavasta korvauksesta. Korvaus

suoritetaan kuitenkin vain, jos vahingon kärsineellä ei ole oikeutta vähintään samansuuruiseen korvaukseen muun lain mukaan.

Valtiokonttori käsittelee asian, joka koskee korvauksen suorittamista valtion varoista 1 momentin nojalla. Valtiokonttorin tämän pykälän nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta siten kuin tapaturmavakuutuslain 5 luvussa säädetään.

Sisäasiainministeriö järjestää 1 momentissa tarkoitetuissa kotoutumista edistävissä toimenpiteissä oleville ryhmävastuuvakuutuksen.

85 §

Paluumuuton tukeminen

Kunta voi korvata 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettulle henkilölle, joka palaa vapaaehtoisesti koti- tai lähtömaahansa muuten kuin tilapäisessä tarkoituksessa, kohtuulliset matka- ja muuttokustannukset. Lisäksi kunta voi maksaa yhdelle henkilölle enintään kahden kuukauden ja perheelle enintään neljän kuukauden toimeentulotuen perusosan määrää vastaavan paluumuuttoavustuksen.

Korvauksen matka- ja muuttokustannuksista sekä paluumuuttoavustuksen myöntää hakemuksesta se kunta, jossa 1 momentissa mainittu henkilö asuu.

Kunta voi periä takaisin myöntämänsä korvauksen matka- ja muuttokustannuksista sekä paluumuuttoavustuksen, jos osoittautuu, että korvaus tai avustus on maksettu virheellisin perustein tai perusteettomasti. Hakemus takaisinperinnästä tehdään sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä kunta sijaitsee.

86 §

Maahantulomatkan kustannusten korvaaminen

Maahanmuuttovirasto korvaa ulkomaalaislain 90 §:ssä tarkoitettussa pakolaiskiintiössä Suomeen otetun henkilön ja tämän perheen-

jäsenen maahantulomatkasta aiheutuneet kustannukset.

Maahanmuuttovirasto voi yksittäisessä tapauksessa päättää hakemuksesta korvata muun kuin 1 momentissa tarkoitettun kansainvälistä suojelua saavan henkilön perheenjäsenen maahantulomatkasta aiheutuneet kustannukset, jos kustannusten korvaamatta jättäminen olisi kohtuutonta ottaen huomioon kansainvälistä suojelua saavan henkilön tai hänen perheenjäsenenä vaikea vamma, vakava sairaus tai muu näihin rinnastettava poikkeuksellisen painava syy.

87 §

Tiedonsaantioikeus

Sisäasiainministeriöllä, aluehallintovirastolla, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella, työ- ja elinkeinotoimistolla, kunnan viranomaisella sekä Kansaneläkelaitoksella on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä tämän lain 2, 5 ja 6 luvun mukaisten tehtävien suorittamiseksi välttämättömät tiedot toisiltaan, Maahanmuuttovirastolta, vastaanotto- ja järjestelykeskukselta, kotoutumista tukevien toimenpiteiden ja palvelujen tuottajalta sekä ilman huoltajaa olevalle lapselle määrättyltä edustajalta.

Kotoutumista tukevien toimenpiteiden ja palvelujen tuottajalla, jonka asiakkaaksi maahanmuuttaja ohjataan, on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä työ- ja elinkeinotoimistolta ja kunnan viranomaiselta tämän lain 2 luvussa tarkoitettujen toimenpiteiden ja palvelujen järjestämiseksi välttämättömät tiedot.

Ilman huoltajaa olevalle lapselle määrättyllä edustajalla on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä tämän lain 57 §:ssä tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot työ- ja elinkeinotoimistolta, kunnan viranomaiselta, Maahanmuuttovirastolta sekä vastaanotto- ja järjestelykeskukselta.

Tiedot voidaan luovuttaa myös konekielisesä muodossa tai teknisen käyttöyhteyden avulla.

88 §

Salassapitovelvollisuus

Tämän lain mukaisten tehtävien hoitamista varten saadut tiedot ja asiakirjat on pidettävä salassa siten kuin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään.

11 luku

Voimaantulo

89 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 2011. Lain 9 luku ja 86 § tulevat kuitenkin voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011. Lain 9 luku on voimassa 31 päivään joulukuuta 2013.

Lain 9 §:ää sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2011 niihin 2 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin henkilöihin, joihin sovelletaan 9 lukua.

Tällä lailla kumotaan maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta annettu laki (493/1999).

90 §

Siirtymäsäännös

Pakolaiskiintiössä Suomeen otetun ja perhesiteen perusteella oleskeluluvan saaneen maahan tulomatkan kustannusten korvaamiseen sovelletaan 86 §:n säännöstä, jos oleskelulupaa koskeva päätös on tehty pakolaiskiintiössä otetulle tai perhesiteen perusteella oleskeluluvan saaneelle 1 päivänä tammikuuta 2011 tai sen jälkeen.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen lain nojalla tehtyjä kotoutumissuunnitelmia noudatetaan niiden määräajan loppuun.

Haettaessa muutosta ennen tämän lain voimaantuloa annettuun päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Laki**julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) 1 luvun 7 §:n 1 momentin 1 ja 15 kohta, 5 luvun 3 §:n 1 momentti, 7 luvun 1 a §:n 1 momentin 7 kohta ja 10 luvun 3 §, sellaisina kuin niistä ovat 1 luvun 7 §:n 1 momentin 15 kohta, 5 luvun 3 §:n 1 momentti ja 7 luvun 1 a §:n 1 momentin 7 kohta laissa 312/2010 ja 10 luvun 3 § laissa 1198/2009, seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

7 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *asiakkaalla* työvoimaviranomaisen palveluita sekä tämän lain mukaisia tukia, avustuksia ja etuuksia hakevaa tai saavaa yksityistä henkilöä (*henkilöasiakas*) ja työnantajaa (*työnantaja-asiakas*);

15) *työllistymissuunnitelmaa korvaavalla suunnitelmalla* kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa (189/2001) tarkoitettua aktiivointisuunnitelmaa ja kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa (/20) tarkoitettua kotoutumissuunnitelmaa;

5 luku

Työnhakijan haastattelu ja työllistymissuunnitelma

3 §

Työllistymissuunnitelman laatiminen ja tarkistaminen

Työttömällä työnhakijalla ja 5 a luvussa tarkoitettulla muutosturvan piiriin kuuluvalla työnhakijalla on oikeus työllistymissuunnitelmaan. Maahanmuuttajan oikeudesta ja työ- ja elinkeinotoimiston osallistumisesta kotoutumissuunnitelman laatimiseen säädetään kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa. Työttömän työnhakijan oikeudesta ja työ- ja elinkeinotoimiston osallistumisesta aktivointisuunnitelman laatimiseen säädetään kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa.

7 luku

Työllistymisen edistäminen työllisyysmäärärahojen avulla

1 a §

Palkkatuen myöntäminen elinkeinotoimintaa harjoittavalle työnantajalle

Elinkeinotoimintaa harjoittavalle työnantajalle palkkatuki myönnetään tiettyjen tukimuotojen toteamisesta yhteismarkkinoille soveltuviksi perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan mukaisesti (yleinen ryhmäpoikkeusasetus) annetun komission asetuksen (EY) N:o 800/2008 mukaisena tukena, kun palkkatuella palkattava on:

7) oikeutettu kotoutumissuunnitelmaan kotoutumisen edistämisestä annetun lain nojalla.

10 luku

Ylläpitokustannusten korvaaminen

3 §

Oikeus ylläpitokorvaukseen

Työvoimapolitiittiseen aikuiskoulutukseen ja 9 luvussa tarkoitettuihin omaehtoisiin opintoihin sekä kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa tarkoitettuihin omaehtoisiin opintoihin osallistumisesta aiheutuvien matka- ja muiden ylläpitokustannusten korvauksena työnhakijalla on oikeus saada ylläpitokorvausta 9 euroa päivältä.

Jos työnhakija osallistuu työssäkäyntialueensa ulkopuolella järjestettävään työvoimapolitiittiseen aikuiskoulutukseen, 9 luvussa tarkoitettuihin omaehtoisiin opintoihin tai kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa tarkoitettuihin omaehtoisiin opintoihin, maksetaan ylläpitokorvaus korotettuna 18 euroon päivältä. Korotettuna maksettavaan ylläpitokorvaukseen on oikeus myös työnhakijalla:

1) joka osallistuu työssäkäyntialueellaan kotikuntansa ulkopuolella järjestettävään koulutukseen;

2) jolle koulutukseen osallistumisesta aiheutuu majoituskustannuksia; ja

3) joka esittää vuokrasopimuksen tai muun luotettavan selvityksen majoituksesta aiheutuvista kustannuksista.

Oikeus osallistumispäiviltä maksettavaan ylläpitokorvaukseen 1 ja 2 momentin mukaisesti on myös:

1) 8 luvun 1 §:ssä tarkoitettuun työmarkkina-toimenpiteeseen osallistuvalla työttömyysetuuden saajalla;

2) työvoimaviranomaisen järjestämään tai hankkimaan ryhmäpalveluna toteutettavaan vähintään 5 ja enintään 20 päivää kestäväään työnhakuvalmennukseen osallistuvalla työnhakijalla, joka saa työttömyysetuutta tai jolla ei ole

oikeutta työttömyysetuuteen työttömyysturvalain 10 luvun 2 §:n 3 momentissa mainittujen seikkojen tai työttömyysturvalain 4 luvussa tarkoitetun etuuden vähentämisen takia.

Oikeuden saada ylläpitokorvausta työharjoitteluun osallistumispäiviltä edellytyksenä on lisäksi, että työharjoitteluun osallistuvan oikeus työttömyyspäivärahaan on päättynyt enimmäisajan johdosta tai että hän on saanut työttömyy-

tensä perusteella työmarkkinatukea vähintään 500 päivältä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa aloitettuihin toimenpiteisiin, jotka jatkuvat lain voimaantulon jälkeen, sovelletaan tämän lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Laki

työttömyysturvalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan työttömyysturvalain (1290/2002) 7 luvun 2 §, sellaisena kuin se on laissa 1188/2009,
muutetaan 1 luvun 5 §:n 1 momentin 10 a kohta, 2 luvun 19 §:n 1 momentti, 10 luvun 1 §:n 2 momentin 5 kohta ja 3 § sekä 11 luvun 4 §:n 1 momentti,
 sellaisina kuin ne ovat, 1 luvun 5 §:n 1 momentin 10 a kohta, 2 luvun 19 §:n 1 momentti ja 11 luvun 4 §:n 1 momentti laissa 313/2010 sekä 10 luvun 1 §:n 2 momentin 5 kohta ja 3 § laissa 1188/2009, sekä
lisätään 1 luvun 2 §:ään siitä lailla 1188/2009 kumotun 3 momentin tilalle uusi 3 momentti seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

2 §

Etuudet

—————
 Työmarkkinatuki maksetaan maahanmuuttajalle kotoutumistukena sinä aikana, jolloin hänellä on voimassa oleva kotoutumissuunnitelma.

5 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

—————
 10 a) *työllistymissuunnitelmaa korvaavalla suunnitelmalla* kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa (189/2001) tarkoitettua aktivointisuunnitelmaa ja kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa (/20) tarkoitettua kotoutumissuunnitelmaa;
 —————

2 luku

Etuuden saamisen työvoimapolitiittiset edellytykset

19 §

Työllistymistä edistävästä palvelusta kieltäytyminen ja palvelun keskeyttäminen

Työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen 60 päivän ajalta palvelusta kieltäytymisestä lukien, jos hän ilman pätevää syytä kieltäytyy työ- ja elinkeinotoimiston tarjoamasta työllistymissuunnitelmaan tai sitä korvaavaan suunnitelmaan sisältyvästä:

- 1) julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 8 luvussa tarkoitetusta työkokeilusta tai työelämävalmennuksesta; tai
- 2) julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 6 luvussa tarkoitetusta työ- ja koulutuskokeilusta.

10 luku

Työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavaa etuutta koskevat säännökset

1 §

Oikeus etuuteen työllistymistä edistävien palvelujen ajalta

Työllistymistä edistävillä palveluilla tarkoitetaan:

- 5) kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22—24 §:ssä tarkoitettua omaehtoista opiskelua;

3 §

Poissaolo työllistymistä edistävästä palvelusta

Työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen 1 §:n 2 momentin 3, 4 ja 6 kohdassa tarkoi-

tettujen työllistymistä edistävien palvelujen aikana niiltä päiviltä, joina hän ei osallistu palveluun, ellei poissaolo johdu:

- 1) työkyvyttömyydestä;
- 2) kerrallaan enintään neljän työpäivän ajalta alle 10-vuotiaan lapsen sairaudesta;
- 3) työhaastattelusta tai muusta tähän rinnastettavasta työllistymiseen liittyvästä syystä.

11 luku

Toimenpanoa koskevat säännökset

4 §

Työvoimapolitiittinen lausunto

Työ- ja elinkeinotoimisto antaa työvoimapolitiittisen lausunnon 2 luvussa, 7 luvun 3 §:ssä ja 11 §:n 2 momentissa, 8 luvussa, 10 luvun 2 §:n 1, 2, 4 ja 5 momentissa, 3 §:ssä ja 5 §:n 1 ja 3 momentissa sekä julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 5 a luvun 2 §:n 1—3 momentissa säädetyistä edellytyksistä ja 9 luvun 3 §:n 2—4 momentissa tarkoitetusta todisteellisesta keskeytymisestä sekä 5—7 §:ssä säädetyistä edellytyksistä. Työvoimapolitiittinen lausunto annetaan myös kotoutumisen edistämisestä annetun lain 25 §:ssä tarkoitetuista maahanmuuttajan omaehtoisen opiskelun tukiajasta, maahanmuuttajan velvollisuuksista sekä opintojen seurannasta ja keskeytymisestä. Työvoimapolitiittisessa lausunnossa on todettava työllistymistä edistävän palvelun sisältyminen työnhakijan kanssa laadittuun työllistymissuunnitelmaan tai sitä korvaavaan suunnitelmaan sekä muutosturvan piiriin kuuluminen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa aloitettuihin toimenpiteisiin, jotka jatkuvat lain voimaantulon jälkeen, sovelletaan tämän lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Laki

kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain (189/2001) 3 §:n 4 momentti seuraavasti:

3 §

Soveltaisala

teella kotoutumistukena maksettu työmarkkina-
tuki ja toimeentulotuki huomioon.

Tätä lakia ei sovelleta henkilöön, jolla on kotoutumisen edistämisestä annetun lain (/20) mukaisesti oikeus kotoutumissuunnitelmaan. Laskettaessa 1 ja 2 momentin mukaisia määräaikoja otetaan kuitenkin työttömyyden perus-

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Laki

toimeentulotuesta annetun lain 5 c ja 10 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) 5 c §:n 3 momentti sekä 10 §:n 1 momentin 2 kohta ja 3 momentin 1 kohta,

sellaisina kuin ne ovat, 5 c §:n 3 momentti laissa 1555/2009 sekä 10 §:n 1 momentin 2 kohta ja 3 momentin 1 kohta laissa 1294/2002, seuraavasti:

5 c §

Valtionosuuden vahvistaminen

tumisen edistämisestä annetun lain (/20) no-
jalla valtion kokonaan korvattavaa toimeentulo-
tukea.

Valtionosuusselvitystä annettaessa perustoi-
meentulotuen kustannuksiin ei sisällytetä kotou-

10 §

Alennettu perusosa

Perusosan suuruutta voidaan alentaa enintään 20 prosenttia sellaisen henkilön osalta, jonka toimeentulotuen tarve aiheutuu siitä, että:

2) kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa tarkoitettu maahanmuuttaja on ilman perusteltua syytä kieltäytynyt kotoutumissuunnitelman laatimisesta tai osallistumasta kotoutumissuunnitelmassa yksilöidysti sovittuihin, työllistymistä edistäviin toimenpiteisiin taikka jos hän on laiminlyönnillään aiheuttanut sen, ettei kotoutumissuunnitelmaa ole voitu laatia;

Perusosan suuruutta voidaan alentaa 1 momentissa säädettyä enemmän, kuitenkin yhteensä enintään 40 prosenttia:

1) jos henkilön toistuvasta 1 momentissa tarkoitettua menettelystä on pääteltävissä, ettei hän halua ottaa vastaan työtä tai osallistua julkisesta työvoimapalvelusta annetussa laissa (1295/2002), kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa tai kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa tarkoitettuihin toimenpiteisiin; tai

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Laki

lastensuojelulain 25 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään lastensuojelulain (417/2007) 25 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 88/2010, uusi 10 a kohta seuraavasti:

25 §

Ilmoitusvelvollisuus

10 a) kotoutumisen edistämisestä annetun lain (/20) 28 §:ssä tarkoitetun perheryhmäkodin ja muun asuinyksikön;

palveluksessa tai luottamustoimessa olevat henkilöt tai vastaavissa tehtävissä toimeksiantosuhteessa tai itsenäisinä ammatinharjoittajina toimivat henkilöt sekä kaikki terveydenhuollon ammattihenkilöt ovat velvollisia salassapito-

säännösten estämättä viipymättä ilmoittamaan kunnan sosiaalihuollosta vastaavalle toimielimelle, jos he ovat tehtävässään saaneet tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää lastensuojelun tarpeen selvittämistä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Helsingissä 8 päivänä joulukuuta 2010
